

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

Шовкун-Заблоцька Л.В.

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки

**до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю
051 Економіка, ОПІ «Економіка підприємства»**

Харків – 2025

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

Шовкун-Заблоцька Л.В.

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю
051 Економіка, ОПП «Економіка підприємства»

Затверджено рішенням Науково –
методичної ради факультету
економічних відносин та фінансів
Протокол № 5 від 23 січня 2025 р.

Харків – 2025

УДК: 330.341:338.2:658.5

Схвалено
на засіданні кафедри економіки та бізнесу
Протокол № 8 від 16.01.2025 р.

Рецензенти:

С. А. Золотарьова, канд. екон. наук, доц. кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Державного біотехнологічного університету

Р.М. Остапенко, канд. екон. наук, доц. кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету

Економіка і організація інноваційної діяльності: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 Економіка, ОПП «Економіка підприємства»; уклад. Л.В. Шовкун-Заблоцька; Харків: ДБТУ, 2025. 24 с.

У виданні визначено роль дисципліни та її значення для формування фахових компетентностей майбутніх економістів. Розглянуто основи організації інноваційної діяльності, методи оцінки ефективності інновацій, фінансове забезпечення та правові аспекти інноваційного процесу.

Методичні вказівки містять перелік тем для самостійного опрацювання, завдання для практичного застосування знань, методичні рекомендації, питання для самоконтролю та список рекомендованої літератури. Видання сприяє розвитку аналітичних навичок і критичного мислення у сфері інноваційного діяльності.

УДК: 330.341:338.2:658.5

Відповідальний за випуск: Л.В. Шовкун-Заблоцька, кандидат економічних наук, доцент

© Шовкун-Заблоцька Л.В., 2025
© ДБТУ, 2025

ПЕРЕДМОВА

Сучасний розвиток економіки тісно пов'язаний із впровадженням інновацій, що визначає конкурентоспроможність підприємств, їхню стійкість на ринку та здатність адаптуватися до динамічних умов господарювання. Інноваційна діяльність виступає ключовим фактором економічного зростання, сприяючи підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку нових технологій та зміцненню позицій компаній як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Дисципліна *«Економіка і організація інноваційної діяльності»* покликана сформуванню у здобувачів комплексне розуміння теоретичних і практичних аспектів інноваційної діяльності, її ролі у стратегіях підприємств та механізмів реалізації інноваційних процесів. Вивчення цієї дисципліни сприятиме розвитку навичок аналізу та управління інноваційними проектами, оцінки їхньої ефективності, розробки та впровадження інноваційних стратегій з урахуванням сучасних економічних реалій.

У межах курсу розглядаються основи економічного обґрунтування інноваційної діяльності, методи аналізу та оцінки інновацій, інструменти забезпечення сталого розвитку підприємств в умовах внутрішньої та зовнішньої конкуренції. Особлива увага приділяється правовому регулюванню інноваційної діяльності, механізмам фінансування інновацій та адаптації підприємств до нових технологічних викликів.

Використання цих матеріалів допоможе здобувачам вищої освіти сформуванню необхідні компетентності, розвинути аналітичне мислення та підготуватися до професійної діяльності у сфері економіки підприємства та управління інноваціями.

Метою дисципліни є формування у студентів системи знань, щодо економічного обґрунтування напрямків, принципів, методів і підходів інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки, вивчення специфіки забезпечення стійкості підприємств в умовах внутрішньої та зовнішньої конкуренції, а також

впровадження нововведень і інновацій як ключового чинника економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності організацій і економіки в цілому.

Завдання дисципліни полягає у вивченні нововведень в організаційно-економічній сфері та аналізі інноваційних процесів на світовому та національному рівнях. Крім того, акцентується увага на систематизації економічних знань і засвоєнні теоретичних та практичних аспектів, пов'язаних з економікою та управлінням інноваційною діяльністю.

Предметом вивчення дисципліни є вивчення закономірностей та принципів інновацій як ключового інструменту розвитку сучасного підприємництва в умовах посилення конкуренції, а також організаційних рішень для виходу підприємств з кризових ситуацій і забезпечення їх стабільності.

Базовими дисциплінами для вивчення даної дисципліни є «Бізнес-планування», «Євроінтеграція бізнесу».

Згідно з ОПІ у результаті вивчення дисципліни у здобувача формуються: інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності:

ЗК8. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

•ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

фахові компетентності:

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

•СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

•СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

- СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Навчальна дисципліна «Економіка і організація інноваційної діяльності» забезпечує формування таких програмних результатів навчання:

- ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

- ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

- ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

- ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

- ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

- ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

- ПРН25. Вміти аналізувати та впроваджувати європейські практики при вирішенні складних спеціалізованих завдань і практичних проблем, пов'язаних з функціонуванням та стратегічним розвитком підприємств.

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Змістовний модуль 1. Сучасні тенденції інноваційного розвитку підприємства

Тема 1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів

Поняття інновацій. Результати інноваційної діяльності. Основні підходи до визначення сутності інновацій. Інноваційна активність. Інноваційна продукція та її склад. Класифікація інновацій. Форми організації нововведень. Система інновацій як основні групи. Соціальна інновація.

Поняття новини, нововведення, інновації, інноваційного процесу. Сфера інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність, об'єкти і суб'єкти. Основні етапи та стадії інноваційного процесу. Моделі інноваційного процесу. Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів. Система класифікації інновацій. Практичне значення класифікації інновацій.

Життєвий цикл інновацій. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на життєвий цикл інновацій.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 19]

Тема 2. Еволюція теорій інноваційного розвитку та їх сучасні концепції.

Періодизація суспільного розвитку з позиції інновацій. Технологічні уклади. Концепція технологічних укладів і їх зміни в процесі розвитку суспільства. Концептуальні основи організації інноваційної діяльності. Інноваційний тип розвитку економіки як об'єктивна умова економічного зростання. Генезис інноваційних теорій.

Циклічність розвитку. Теорія довгих хвиль М.Д. Кондратьєва. Класична теорія нововведень. Неокласична теорія нововведень. Теорія прискорення. Соціально-психологічна модель.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 21]

Тема 3. Попит на інновації: створення, формування, аналіз, стан сфери в Україні.

Сутність попиту на інновації та засоби його відображення. Попит як один з чинників формування інновацій. Портфель проектів. Ступінь попиту і способи його відображення. Аналіз попиту на інновації. Визначення потреб ринку. Закон попиту. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього. Особливості чинників попиту на нововведення. Внутрішні та зовнішні чинники попиту. Вплив чинників на зміну попиту на нову продукцію. Види попиту (потенційний, негативний, прихований, повноцінний, нерегулярний та ін.).

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 17, 18, 21]

Тема 4. Інноваційна політика підприємства: формування та реалізація.

Загальна характеристика та складові елементи інноваційної політики підприємства. Змістовна характеристика інноваційної політики, її сутність та завдання. Місце інноваційної політики підприємства в загальній стратегії розвитку. Складові елементи інноваційної політики підприємства. Чинники впливу на формування інноваційної політики підприємства. Принципи формування інноваційної політики підприємства та розроблення інноваційної стратегії.

Переважання стратегічної спрямованості, орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, комплексність, планомірність, інформаційна забезпеченість. Втілення інноваційної політики у планах і програмах підприємства. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення. Наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, «за нагодою» стратегії та їх сутність. Співвідношення різних типів інноваційних стратегій. Процес упровадження інноваційних стратегій. Умови та методи реалізації стратегій.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 19, 20]

Тема 5. Організаційні форми інноваційної діяльності.

Класифікація інноваційних організацій. Класифікація наукових організацій за рекомендаціями Фраскати. Форми організації наукової діяльності

(академічна, вузівська, галузева, заводська, комерційна наука). Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційне підприємство як суб'єкт господарювання.

Інституційні форми інноваційного підприємства. Стратегії вірлентів, патієнтів, комутантів, експлерентів. Специфіка венчурного бізнесу. Інноваційні підприємства в Україні. Особливості малих фірм. Структури інноваційних організацій.

Організаційні форми інтеграції науки та виробництва. Зв'язок інновацій, досліджень та виробництва. Формування та функціонування нових організаційних структур: науково-технологічні парки, науково-промислові консорціуми, технополіси, «фірми-інкубатори», стратегічні альянси. Форми технологічної кооперації..

Рекомендована література: [3-6, 9, 11-15, 19]

Розділ 2. Планування та організація інноваційної діяльності підприємства

Тема 6. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.

Техніко-технологічна база підприємства. Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства. Сутність та основні етапи НТП. Типи технологій за рівнем їх мінливості.

Технічний розвиток підприємств. Основні показники технічного рівня підприємства. Цілі, пріоритети та форми технічного розвитку підприємства. Показники оцінювання технічного рівня підприємства. Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства. Підтримання технічного рівня виробництва. Розроблення і впровадження нових технологічних процесів. Оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції. Оновлення продукції та оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 21]

Тема 7. Фінансування інноваційної діяльності.

Суть системи фінансування інноваційної діяльності. Форми і засоби фінансування нововведень. Методологічні принципи та складові елементи фінансової стратегії фірми щодо фінансування інноваційної діяльності.

Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій. Види та джерела фінансування інноваційних процесів. Характеристика різних видів фінансування. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Обґрунтування конкретних джерел фінансування інноваційних процесів та врахування ризиків, які можуть виникнути під час фінансування.

Переваги та недоліки венчурного фінансування.

Рекомендована література: [3-6, 8, 10, 11, 14, 15]

Тема 8. Організація НДДКР і проектування.

Взаємозв'язок НТП і НДДКР в інноваційній діяльності. Завдання, принципи й етапи НДДКР. Патентно-ліцензійна діяльність інноваційної організації. Основи інноваційного проектування. Поняття інноваційного проекту. Показники ефективності інвестицій інноваційних проектів. Аналіз ризиків інноваційного проекту.

Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу. Засоби страхування, які використовують ризикові інвестори. Лізингове фінансування та його особливості. Необхідність лізингового фінансування інноваційної діяльності. Функції лізингу. Об'єкти, суб'єкти та види лізингових операцій. лізингу. Інноваційний проект як об'єкт фінансування.

Рекомендована література: [3-6, 9, 10-19]

Тема 9. Державне регулювання і підтримка інноваційної діяльності.

Основні напрямки інноваційної політики держави. Особливості економічної політики щодо інновацій. Державна інноваційна політика України. Інноваційна стратегія держави. Наукомісткість продукції як мета економічної політики держави. Методи та інструменти державної підтримки інноваційної діяльності. Політика оподаткування інноваторів. Прискорена амортизація як метод регулювання оновлення виробництва. Сфери застосування державного

впливу на інноваційні процеси. Прямі та непрямі методи сприяння розвитку інноваційної діяльності з боку держави. Підтримка державою малого бізнесу як чинник інноваційної політики. Вітчизняний досвід підтримки інноваційної діяльності. Поняття та зміст регулювання інноваційної діяльності на різних рівнях управління державою.

Зарубіжний досвід підтримки інноваційного розвитку. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності. Інтелектуальний продукт.

Функції центральних і місцевих органів у сфері інноваційної діяльності. Конкурсно-контрактна система створення науково-технічної продукції.

Рекомендована література: [3-6, 7-9, 12-19]

Тема 10. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства

Комплексний аналіз інноваційної діяльності підприємства. Етапи оцінки ефективності інноваційної діяльності. Об'єкт вимірювання ефективності. Два види ефекту: мікроекономічний та макроекономічний підхід. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів. Термін окупності. Облікова норма прибутку. Процес дисконтування. Показник чистої теперішньої вартості. Індекс прибутковості. Внутрішня норма прибутковості.

Економічна ефективність технічних та організаційних нововведень. Оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат. Умовно-річна економія витрат, фактична економія витрат та річний економічний ефект. Оцінювання ефективності придбання і продажу ліцензій. Економічне обґрунтування придбання ліцензій. Економічне обґрунтування продажу ліцензій.

Оцінювання соціальної ефективності інноваційної діяльності. Соціальні результати, які оцінюються економічною мірою. Показники соціально-економічного ефекту. Правило тотожності корисного результату при соціально-економічному оцінюванні. Класифікація та правила визначення суми економічних збитків.

Рекомендована література: [3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14-19]

2. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів та тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота
		усього	в тому числі					усього	в тому числі			
лекції			лабораторні	практичні	лекції				лабораторні	практичні		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Сучасні тенденції інноваційного розвитку підприємства												
Тема 1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів.	14	8	4	-	4	6	12			-		12
Тема 2. Еволюція теорій інноваційного розвитку та їх сучасні концепції.	10	4	2	-	2	6	12			-		12
Тема 3. Попит на інновації: створення, формування, аналіз, стан сфери в Україні.	14	8	4	-	4	6	12	4	2	-	2	8
Тема 4. Інноваційна політика підприємства: формування та реалізація.	10	4	2	-	2	6	12					12
Тема 5. Організаційні форми інноваційної діяльності.	10	4	2		2	6	12	4	2		2	8
Разом за розділом 1	58	28	14	-	14	30	60	8	4	-	4	52
Розділ 2. Планування та організація інноваційної діяльності підприємства												
Тема 6. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства: процеси, стратегії та інструменти	14	8	4	-	4	6	12			-		12
Тема 7. Фінансування інноваційної діяльності: джерела, механізми та ефективність	10	4	2	-	2	6	14			-		10
Тема 8. Організація НДДКР: етапи, структури та управління	14	8	4	-	4	6	12		2	-		12
Тема 9. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності: механізми, інструменти та перспективи.	10	4	2	-	2	6	12			-		12
Тема 10. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства: методи, критерії та практичні аспекти	14	8	4	-	4	6	10	4		-	2	10
Разом за розділом 2	62	32	16	-	16	30	60	4	2	-	2	56
Всього годин	120	60	30	-	30	60	120	12	6	-	6	108

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКОНАННЯ

Самостійна робота здобувача є одним із провідних інформаційно-розвиваючих методів навчання, що забезпечує можливість засвоєння навчального матеріалу у позааудиторний час. Основні види самостійної роботи здобувачів відповідно до її цільового призначення:

1. Опанування нового матеріалу – аналіз та вивчення наукової літератури, інформаційних джерел та ресурсів.

2. Поглиблене освоєння теми – підготовка до контрольних заходів, практичних і семінарських занять, виконання типових завдань та інших навчальних активностей.

3. Вивчення матеріалу з використанням творчого підходу – розв’язання нестандартних завдань, участь у дискусіях щодо актуальних проблем, підготовка рефератів, доповідей та аналітичних оглядів відповідно до заданої тематики, а також інші види самостійної роботи.

4. Залучення до альтернативних освітніх платформ – проходження онлайн-курсів та навчальних програм на таких ресурсах, як Coursera, EdX, Udeemy, Prometheus, Khan Academy, Duolingo, LinkedIn Learning.

Основна мета самостійної роботи полягає у стимулюванні систематичного засвоєння матеріалу, персоналізації освітнього процесу та підвищенні ефективності навчальної діяльності здобувачів.

У рамках дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» самостійна робота включає:

- підготовку до практичних занять;
- виконання індивідуальних письмових завдань (з наступним захистом реферату на семінарських і практичних заняттях, участю у наукових заходах кафедри, презентацією тез реферату на конференціях, підготовкою наукових статей з обраної тематики тощо);
- підготовку до підсумкового оцінювання на основі контрольних питань.

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів.	6	12
2	Еволюція теорій інноваційного розвитку та їх сучасні концепції.	6	12
3	Попит на інновації: створення, формування, аналіз, стан сфери в Україні.	6	8
4	Інноваційна політика підприємства: формування та реалізація.	6	12
5	Організаційні форми інноваційної діяльності.	6	8
6	Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.	6	12
7	Фінансування інноваційної діяльності.	6	10
8	Організація НДДКР і проектування.	6	12
9	Державне регулювання і підтримка інноваційної діяльності.	6	12
10	Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства	6	10
Разом		60	108

Методичні підходи до організації самостійної роботи:

Ефективність самостійної роботи значною мірою залежить від індивідуальних і групових консультацій, які допомагають студентам поглиблено опрацювати навчальний матеріал та вдосконалювати навички аналізу.

Якість підготовки до практичних занять і підсумкового контролю визначається організацією самостійного навчання. Рекомендується використовувати навчальні матеріали та фахові видання, наведені у списку рекомендованих джерел.

Структурований підхід до опрацювання матеріалу передбачає такі етапи:

1. Ознайомлення з темами, визначеними навчальною програмою.
2. Засвоєння ключових аспектів кожної теми.
3. Формулювання питань для подальшого обговорення на заняттях.

Індивідуальна науково-дослідна робота:

Науково-дослідна діяльність здобувачів є важливим елементом навчального процесу, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу. Одним із

завдань є підготовка реферату на основі вивчення теоретичних джерел (підручників, наукових статей, спеціалізованих публікацій тощо).

Серед варіантів індивідуальної роботи можуть бути:

- складання анотацій до додаткових інформаційних джерел;
- бібліографічний опис літератури з короткими анотаціями.

Реферат має не лише відображати зібрані наукові дані, а й містити особистий аналітичний погляд здобувача, що сприятиме розвитку критичного мислення.

Основні етапи виконання індивідуального завдання:

1. *Підбір і аналіз джерел за обраною темою.* При опрацюванні літератури необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності, викладених у відповідному кодексі університету.

Здобувачі зобов'язані:

- самостійно виконувати всі навчальні завдання;
- коректно посилатися на використані джерела;
- дотримуватися законодавчих норм щодо авторського права;
- подавати достовірні дані у власних дослідженнях.

До порушень академічної доброчесності належать:

- академічний плагіат (використання чужих наукових результатів без належного цитування);
- самоплагіат (повторне представлення власних раніше опублікованих робіт без належних змін);
- фабрикація (вигадкування наукових даних);
- фальсифікація (спотворення реальних фактів);
- списування;
- необ'єктивне оцінювання.

2. *Аналіз матеріалів і складання плану реферату.* Рекомендується:

- критично оцінити отримані дані;
- співвіднести власні висновки з позицією інших дослідників;
- виділити найважливіші концепції та факти;

- сформувати чітку структуру роботи: вступ, основна частина, висновки, список джерел.

3. ***Написання основного змісту реферату.*** Реферат має включати:

- концептуальні засади інноваційної діяльності підприємств;
- аналіз сучасних підходів до управління інноваціями;
- емпіричні дані (статистичні показники, таблиці, графіки).

4. ***Оформлення реферату відповідно до вимог.***

- Обсяг роботи: 15-20 сторінок.
- Шрифт: Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5.
- Межі сторінки: 2 см з усіх боків.
- Посилання: у квадратних дужках ([1; 2, с. 35]).
- Структура: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел (не менше 7-8 актуальних публікацій за останні 5 років).

5. ***Захист реферату.*** Робота представляється у рамках семінару, засідання наукового гуртка або студентської конференції.

- Презентація: до 15 слайдів.
- Обговорення: до 15 хвилин, включаючи відповіді на запитання.

Завдяки такій структурі здобувачі мають змогу якісно опанувати матеріал з дисципліни «*Економіка і організація інноваційної діяльності*», розвинути навички аналізу, узагальнення інформації та презентації власних досліджень.

4. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

1. Інноваційний процес та його значення для розвитку світової економіки.
2. Стадії інноваційного процесу.
3. Значення базисних інновацій для випереджаючого розвитку економіки.
4. Специфіка вивчення попиту на інновації в Україні.
5. Державна інноваційно-інвестиційна політика України.
6. Державні інституції з підтримки інновацій в Україні.
7. Формування науково-технічної політики на підприємстві.
8. Напрями вибору інноваційної політики підприємства.
9. Методи проектування організаційних структур інноваційних формувань.
10. Специфіка систем фінансування інновацій в Україні.
11. Роль грантів у фінансуванні інноваційної діяльності.
12. Специфіка захисту авторського права в Україні.
13. Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів.
14. Ринкові механізми та способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів.
15. Форми та методи стимулювання інноваційної діяльності.
16. Планування інноваційної діяльності.
17. Сутність, необхідність та особливості моніторингу науково-технічної й інноваційної діяльності.
18. Характеристика результатів та ефективності витрат на інноваційну діяльність.
19. Інноваційна діяльність як об'єкт інвестування.
20. Формування ефективного механізму інноваційного менеджменту на підприємстві.
21. Інновація як універсальна цінність суспільства.
22. Інновації в епоху цифровізації.
23. Інновації як чинник забезпечення конкурентних переваг підприємства.

24. Вплив інновацій на економічне зростання країни.
25. Інноваційні моделі розвитку економіки: порівняльний аналіз світового досвіду.
26. Державна підтримка стартапів та молодіжних інноваційних проєктів.
27. Венчурне фінансування інновацій: світовий та український досвід.
28. Трансфер технологій як інструмент розвитку інноваційної діяльності.
29. Інтелектуальна власність та її комерціалізація в інноваційній економіці.
30. Наукові парки та бізнес-інкубатори як драйвери інноваційного розвитку.
31. Публічно-приватне партнерство у сфері інноваційної діяльності.
32. Інноваційні екосистеми: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні.
33. Кластерний підхід в управлінні інноваційною діяльністю.
34. Використання штучного інтелекту в управлінні інноваційними проєктами.
35. Смарт-спеціалізація та її роль у регіональному розвитку.
36. Інноваційний потенціал українських підприємств: сучасний стан і перспективи.
37. Ключові бар'єри для розвитку інноваційної діяльності в Україні.
38. Інноваційні стратегії розвитку високотехнологічних компаній.
39. Економічний ефект від впровадження інновацій у промисловості.
40. Соціальні інновації та їхній вплив на розвиток суспільства.
41. Інноваційні підходи до управління персоналом на підприємстві.
42. Роль університетів у розвитку інноваційної економіки.
43. Взаємозв'язок інноваційної діяльності та конкурентоспроможності країни.
44. Інноваційні бізнес-моделі в цифрову епоху.
45. Відкриті інновації: концепція, переваги та ризики.
46. Оцінка ризиків у реалізації інноваційних проєктів.
47. Екологічні інновації та сталий розвиток.
48. Інтернет речей (IoT) як рушій інноваційного розвитку економіки.
49. Вплив глобалізації на інноваційні процеси.
50. Технології блокчейн у розвитку інноваційного бізнесу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:*ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:*

1. Руснак А. В. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2021. 324 с.
2. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. Львів: «Новий Світ -2000», 2022. 427 с.
3. Подолян О.О., Антонюк В.С. Організація науково-інноваційної діяльності: конспект лекцій. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 105 с.
4. Мельник Л.Г, Карінцева О.І. Економіка та бізнес-інновації: підручник. Суми: Університетська книга. 2023. 702 с.
5. Нетяга А. В., Круш П. В. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2016. Вип. 17. С. 66-72.
6. Павленко І. А., Гончарова Н. П., Швиданенко Г. О. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2002. 150 с.
7. Чорна М. В., Глухова С. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія. Харків: ХДУХТ, 2012. 210 с.
8. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
9. Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій: Закон України від 09.04.2004 р. № 1676-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1676>.
10. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Шовкун-Заблоцька Л.В. Формування ефективного механізму інноваційного менеджменту на підприємствах. Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2024. №36(3). 281-289
2. Білоусько Т.Ю., Шовкун-Заблоцька Л.В. (2024). Інноваційні засади операційної діяльності в тваринництві в забезпеченні конкурентоспроможності

галузі. *Наукові інновації та передові технології*. №11 (39). С.777-790.
[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-777-790](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-777-790)

3. Шовкун Л.В., Гребенюк Я. Концептуалізація ризиків та особливості їх прояву в інноваційній діяльності підприємств. *Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»)*. 2022. №29(4). 163-172.

4. Шовкун-Заблоцька Л.В. Механізм формування конкурентоспроможності підприємницьких структур у сфері агробізнесу. *Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»)*. 2023. №33(4) С. 178-195 DOI 10.33111/vz_kneu. (Україна, стаття українською мовою, фахове видання)

5. Шовкун-Заблоцька Л.В., Каракай Ю.В. (2024) Стратегічні важелі державного регулювання розвитку агровиробничої сфери країни. *Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»)*. 2024. №34(1) С. 214-227 DOI 10.33111/vz_kneu. (Україна, стаття українською мовою, фахове видання)

6. Шовкун-Заблоцька Л.В., Білоусько Т.Ю. (2025) Засади інноваційного менеджменту на підприємствах агропромислового сектору. *Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»)*. 2025. №38(1) С. 181-199 DOI 10.33111/vz_kneu. (Україна, стаття українською мовою, фахове видання).

7. Білоусько Т.Ю., Шовкун Л.В. Управління якістю в забезпеченні конкурентоспроможності аграрної продукції. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020.№ 2. С.168–178.

8. Білоусько Т.Ю., Білоусько Р.С. Диверсифікація підприємницької діяльності аграрних підприємств у забезпеченні їх конкурентоспроможності. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 3. С. 21–31.

9. Білоусько Т., Білоусько Р. (2024). Розвиток біоекономіки як передумова підвищення конкурентоспроможності національної економіки на міжнародних ринках. (2024). *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 328(2), 131-139. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-20)

10. Білоусько, Т. Ю., Білоусько, Р. С., & Химич, О. В. (2024). Оцінка впливу інноваційних технологій на ефективність ринкової конкуренції в Україні. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (9). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13268380>

11. Білоусько Т. Ю., Мільман Л.М., Білоусько Р.С. Цифрова економіка - новий тренд економічного розвитку України. Ефективна економіка. 2022. №12.DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.50>

12. Holovnia, Y., & Bilousko, T. (2024). Інвестиції в зелений бізнес та сталий розвиток. Науковий журнал «Економіка і регіон», (3 (94), С.114-121. DOI:10.26906/EiR.2024.3(94).3489 <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3496>

13. Шовкун Л.В., Пономарьова М.С. Нормативно-правове регулювання агроінвестиційної діяльності в Україні / Міжнародна наукова конференція «Трансформаційні процеси в Україні після російсько-української війни: міждисциплінарні оцінки» 24-25 листопада 2022р. Київ (он-лайн).

14. Шовкун Л.В. Шовкун З.М. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України / Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід [Електронний ресурс] : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, 10 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2022. – 312 с. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

15. Шовкун Л.В., Пересада Н. Етапи управління ризиками в інноваційній діяльності підприємства. Способи мінімізації ризиків / матер. V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» 6 грудня 2022р. ПДАУ. С.59-62.

16. Шовкун Л.В., Фанаскова А.В.,Сутність ризику в інноваційній діяльності суб'єктів господарювання. Способи мінімізації ризиків / матер. V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» 6 грудня 2022р. ПДАУ. С. 62-64.

17. Шовкун-Заблоцька Л.В. Селегей О.П. Вплив інновацій на розвиток виробництва. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку України в галузі управління та адміністрування: ініціативи молоді* [Електронний ресурс] : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, 20 жовтня 2023 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С.156-158 (Україна)

18. Шовкун-Заблоцька Л.В., Шовкун З.М. Маркетинговий механізм в підвищенні ефективності управління підприємством. *Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід* [Електронний ресурс]: Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 11 листопада 2023р./Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023.С. 174-176.

19. Шовкун-Заблоцька Л.В., Шовкун З.М «Класифікація інновацій та їх специфіка»/Л.В. Шовкун-Заблоцька// Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції:глоб глоба виклики. Стратегічні пріоритети, реалії та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 7 червня 2024р. /Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024.С. 174-176.

20. Шовкун-Заблоцька Л.В., Кальє А.А. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів. *Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід* [Електронний ресурс]: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. 8 листопада 2024р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024.С

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	7
2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	12
3. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКОНАННЯ	13
4. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	17
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	19

Навчальне видання

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за
спеціальністю 051 Економіка, ОПП «Економіка підприємства»**

Укладач:

ШОВКУН-ЗАБЛОЦЬКА ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. _.

Наклад ___ пр.

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44